

ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਲਈ ਖ਼ਾਲਸ ਦਿਲ੍ਹ ਨਾਲ ﷺ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਹੈ । ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਨ ਹੋਵੇ । ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਉਹ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਬੀ ਹਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਬ ਨੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਲਈ ਰਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਉੱਤੇ ਈਮਾਨ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

ਅਸੀਂ ਅਹਮਦੀ ਖ਼ੁਸ਼-ਕਿਸਮਤ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਰਬ ਨੇ ਇਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਇਮਾਮ ਅਤੇ ਆਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਸੱਚੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨੂੰ ਮਨੰਣ ਦੀ ਤੇਫ਼ੀਕ ਬਖ਼ਸ਼ੀ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਲਾਮੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਢੂੰਗਿਆਈ ਅਤੇ ਹਿਕਮਤ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਦਸਿਆ । ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ﷺ ਦੀ ਢੂੰਗਿਆਈ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਦਸਿਆ । ਉੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਰਸੂਲੁੱਲਾਹ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦਸਿਆ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੈਉਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੇ ਕੁਝ ਕਥਨ ਪੈਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ । ਜੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਖ਼ੁਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਖਿਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਢੂੰਗਿਆਈ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਜਾਇਜ਼ੇ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੈਉਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ الْيَوْمَ الْكَلِمَةِ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਆਪ ਹੀ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿੱਤੀ । ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਪਹਿਲਾ فِرْعَافِي السَّمَاءِ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਕਾਯਮ ਹਨ । ਦੂਜੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ هَر تَوَاتُرًا كَلِمَاتٍ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤਾਜ਼ਾ ਫ਼ਲ੍ਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ । ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਹੀ ਉਹ ਦੀਨ ਹੈ । ਜੇ ਇਸ ਮਿਆਰ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ । ਫਿਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਈਮਾਨ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਕਲਮਾ ﷺ ਹੈ । ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕਦਰ ਖ਼ੂਬੀ ਨਾਲ ਕੁਰਆਨੇ ਕਰੀਮ ਵਿਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ । ਰਬ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸਾਫ਼ ਦਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਰਹਿਮਾਨ, ਰਹੀਮ, ਕਾਦਰ, ਇੱਕੇ ਇਕ, ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤਕ ਹੋਵੇ । ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਦਾ ਇਕਠ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਵਹੀ ਦੇ ਭੇਜਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ । ਸੇ, ﷺ ਕੇਵਲ ਇਕ ਇਬਾਦਤ ਯੋਗ ਹਸਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਹੀ ਦਿਲ੍ਹ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ । ਸਗੋਂ ਇਸ ਗਲ੍ਹ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਲ੍ਹ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਰਬ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਤਕ ਰਹੇਗਾ । ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਹੀ ਝੁਕਣਾ ਹੈ । ਸੇ ਜਦੋਂ ਈਮਾਨ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਮਲ ਈਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਹੋ ਗੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ । ਅਤੇ ਇਹੀ ਉਹ ਈਮਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਖ਼ਾਲਸ ਹੋ ਕੇ ﷻ ਉੱਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਨਰਕ ਦੀ ਅਗੱ ਹਰਾਮ ਹੈ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੈਂਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਬੱ ਹੀ ਉਹ ਕਾਮਲ ਹਸਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਸ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਰਖ ਸਕਦਾ । ਇਸੇ ਉੱਤੇ ਕੁਰਆਨੇ ਕਰੀਮ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਸੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਬਾਦਤ ਵੀ ਤੇਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਇਬਾਦਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਦਦ ਵੀ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਜਿਸ ਤੋਂ ਮਾਲੂਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮਦਦ ਦਾ ਅਸਲ ਹੱਕ ਰਬੱ ਦਾ ਹੀ ਹੈ । ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਉੱਤੇ ਇਹ ਹੱਕ ਅੱਲਾਹ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਆਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਮਦਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਗਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਬਣਾਉਣ । ਸਗੋਂ ਰਬੱ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਰਸੂਲੁੱਲਾਹ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸਿਰਾਤੇ ਮੁਸਤਕੀਮ (ਸਿੱਧਾ ਰਾਹ) ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗਲੋਂ ﷺ ਤੋਂ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ । ﷻ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਰਬੱ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਮੁਹੰਮਦ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਪ੍ਰਕਟਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੈਂਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ﷻ ਦਾ ਹੱਕ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਇਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਨ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਹੀ ਈਮਾਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ । ਰਬੱ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਤਦੋਂ ਕਿੱਥੇ ਬੰਦਾ ﷻ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਦੋਂ ਹੀ ਬੰਦਾ ਰਬੱ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਝੁੱਠਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਇਸ ਕਲਮੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਨਮੂਨੇ ਲਈ ਹੈ । ਨਬੀ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨਮੂਨਿਆਂ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨਬੀਆਂ ਦਾ ਇਕਠ ਸਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨਬੀਆਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਜਮਾ ਸੀ । ਰਬੱ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸਹੀ ਅਮਲ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਆਪ ਸਲੱਲਾਹੇ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਹੀ ਫ਼ਰਮਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਇਆ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੈਂਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਆਪਣੇ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੈਅਤ ਰਸਮੀ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ । ਅਜਿਹੀ ਬੈਅਤ ਤੋਂ ਹਿੱਸਾਦਾਰ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਤਕ ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਤਰਕ ਕਰਕੇ ਖ਼ਾਲਸ ਹੋ ਕੇ ਜਿਸ ਦੀ ਬੈਅਤ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਉਸ ਨਾਲ ਨ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਤਦੋਂ ਹੀ ਬੈਅਤ ਲਾਭ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਜਿੱਥੇ ਤਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਇਬਾਦਤਾਂ

ਵਿੱਚ ਮੁਰਸ਼ਦ ਵਰਗੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ﷻ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਫਿਰ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਲਮਾ ਪੜ੍ਹ ਲਏ ਅਤੇ ਸੁਸਤ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਸਥ ਹੋਣ । ਪਰ ਰਬ ਦਾ ਹੱਕ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਲੋਂ ਵੀ ਧਿਆਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਰਬ ਦੇ ਡਰ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਮੇਂ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੀਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖੋ । ਸੰਸਾਰ ਉਦੇਸ਼ ਨ ਹੋਵੇ । ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਦੀਨ ਹੋਵੇ । ਫਿਰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਵੀ ਦੀਨ ਹੀ ਹੋਣਗੇ । ਸਹਾਬਾ ਰਜ਼ੀ ਅੱਲਾਹ ਅੰਹੁਮਾ ਨੇ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਰਬ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਅਤੇ ਨ ਹੀ ਰਬ ਤੋਂ ਗ਼ਾਫ਼ਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਛੱਡੀਆਂ । ਸਗੋਂ ਦੁਆਵਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਲਏ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਕਲਮੇ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣਾ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਮਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਟ ਕਰ ਦੇਵੇ । ਜੇ ਰਬ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਕੁਰਆਨੇ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਅਮਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲ ਦੇਣ । ਸੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ﷻ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ । ਉਹ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਵੇਗਾ । ਫਿਰ ਰਬ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪਿਆਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕੇਵਲ ਰਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਦਾ ਇਛੁੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਸ਼ਟਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਦੁੱਖੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਬ ਆਪਣੇ ਦੇਸਤ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਲਦੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਬ ਦੇ ਹੱਕ ਅਤੇ ਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ﷻ ਦੇ ਹਕੀਕੀ ਅਰਥ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਇਕੱਠੇ ਭਾਈ ਦੂਜੇ ਦਾ ਹੱਕ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾ ਉੱਤੇ ਇਸ ਹੱਕ ਤੱਕ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਬ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਨਿਰਜੀਵ ਅੰਗ ਕਰਾਰ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ । ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲੋਕ ਹਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੌਹੀਦ ਦੇ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਬੰਦਾ ਕਲਮੇ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਮਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਬ ਦੀ ਅਜੀਬ ਅਜੀਬ ਕੁਦਰਤਾਂ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸੱਚਾ ਈਸ਼ਵਰਵਾਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੂਰ ਕਰਦੇ । ਸੇ, ਇਸ ਰਮਜ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ﷻ ਉੱਤੇ ਹਕੀਕੀ ਤੌਰ ਤੇ ਈਮਾਨ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ । ਰਬ ਸਾਨੂੰ ਤੌਫ਼ੀਕ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਕਿ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਦੁਆ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਢੋਣ ਵਾਲੇ ਬਣ ਸਕਣ ।

ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਅਸ਼ਰੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਲੈਲਾਤੁਲ ਕਦਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਲੈਲਾਤੁਲ ਕਦਰ ਤਾਂ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਹਰ ਕਥਨ ਅਤੇ ਕਰਮ ਰਬ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣ । ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਦੇਵੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ । ਇਹੀ ਉਹ ਹਕੀਕੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ । ਜੇ ਲੈਲਾਤੁਲ ਕਦਰ ਦੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ । ਅਸਲ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਤਬਦੀਲੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ।

ਕੁਝ ਜਮਾਅਤਾਂ ਨੇ ਦੁਆਵਾਂ ਦੇ ਵੀ ਖ਼ਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੇਰੀ ਇਸ ਗਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਬਣਾਏ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਖ਼ਾਲਸ ਹੋ ਕੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਨ । ਤਾਂ ਰਬ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਮਿਹਰ ਪ੍ਰਕਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੁਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਢੰਗ ਉੱਤੇ ਆ ਜਾਣ ਅਤੇ ﷻ ਦੇ ਹਕੀਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ । ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਬ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ । ਸਾਡੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗਲ੍ਹ ਲੁੱਕੀ ਨਹੀਂ । ਅਜਿਹੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ । ਪਰ ਜੇਕਰ ਰਬ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਦਿਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ । ਤਾਂ ਫ਼ਿਰ ਇਸ ਅਹਿਦ ਨਾਲ ਬਤੀਤ ਕਰੋ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਦਿਨ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦਾ ਸਦੇਵੀਂ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਣਗੇ । ਫ਼ਿਰ ਇਹ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਜੋ ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਬ ਆਪਣੀ ਖ਼ਾਸ ਮਦਦ ਪ੍ਰਕਟ ਕਰੇਗਾ । ਇੰਸ਼ਾ-ਅੱਲਾਹ

ਰਬ ਦਾ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨਾਲ ਵਚਨ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਅਤੇ ਆਪ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੀ ਜਮਾਅਤ ਨੂੰ ਵਿਜਐ ਬਣਾਏਗਾ, ਜਲਦ ਜਾਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਦ । ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ﷻ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਈਸਟ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਿਆਰਾ ਕੇਵਲ ਰਬ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਵਧ ਸਾਨੂੰ ਰਬ ਪਿਆਰਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਉਣਾ ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਵੇ । ਤਾਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਛੇਤੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦੇਵੀਂ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਦ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਹਜ਼ੂਰੇ ਅਨਵਰ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਆਮ ਅਮਨ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਵੀ ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਰਹੋ । ਰਬ ਮਨੁੱਖਤਾ ਉੱਤੇ ਰਹਿਮ ਅਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰੇ ।

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي اَلْمُحَمَّدُ مُحَمَّدًا وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنُوْمِنُ بِكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَنَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ اَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِيْهِ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضِلِّ اللّٰهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَنَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَنَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُوْلُكَ عِبَادَ اللّٰهِ رَحِمَكَ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاۤءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ اذْكُرُوْا اللّٰهَ يَذْكُرْكُمْ وَادْعُوْهُ يَسْتَجِبْ لَكُمْ وَلِلّٰهِ الْاَكْبَرُ۔